

Boris Vezjak

Za levičarje pekel, za desničarje nebesa

Državnozbornske volitve v Sloveniji je zaznamovala propagandna epizoda, v javnosti sprva sprejeta z ogorčenjem, nato pretežno pospremljena z bolj ali manj prikritim sarkazmom. Ta dvojnost, namreč ogorčenja in posmeha, je že po sebi videti kot simptom, vreden našega posebnega zanimanja. Novica o nezadržni zagnanosti župnika, da svojim vaščanom pomaga z jasnimi volilnimi navodili, se je prebila na naslovnice: »Ob sodnem dnevu ne bo moderno sedeti na levisi, ampak na desnici v nebesih.«

Svoje prepričanje, da je voliti politično levico grešno, je v daljšem modernističnem komentarju začinil še s podukom, da »gre za naše preživetje na tem svetu in našo uvrstitev v nebesa«. Župnikov poziv torej ni bil le prazna predvolilna reklama. Ne, svoje vernike je še posvaril, da sta od tega, kako bodo glasovali, odvisna tako njihova tuzemska blaginja kot tudi plačilo v nebesih. Dve različni trditvi sta to: da ima Bog raje politično desnico, nato pa še, da bodo vsi verniki, ki bodo volili koga drugega, kaznovani. Ker so nebesa obljubljeni večni kraljestvo, kamor nas vodi osebna vera, je lahko končni cilj našega religioznega udejstvovanja zaradi napačne odločitve na volitvah nepovratno ogrožen.

Župnikova agitacija ni bila naključno ekscesna. Rimokatoliška cerkev se od stališča ni distancirala. Prej nasprotno, v nekaterih svojih komentarjih je zgolj previdno nakazala, da je morda govorica res nekoliko nerodna, da pa je njen avtor po smislu kar dobro ujel bistvo. In tudi sam kasneje ni ničesar obžaloval ali spreminjal, kajti da levičarje neizbežno čaka pekel, je na dodatno poizvedbo novinarjev povedal še bolj naravnost: »Jezus je rekel, ene bom dal na levo, ene pa na desno. Če želiš v nebesa, moraš na desno, sicer pa levo, če ti bolj ustreza pekel.« Končno potovanje naših duš je s tem postalo odvisno od politične kategorizacije, za katero nekateri sociologi ugotavljajo, da je že zdavnaj presežena. Zdaj pa je nenadoma videti, da je še kako aktualna in maksimalno kozmološko usodna.

Je s pošiljanjem levičarjev v pekel sploh kaj narobe? Zdi se, da se slovenska javnost ob tem ni niti malo zdrznila. Žal. Prve reakcije so se usmerile zgolj v obsodbo obskurne cerkvene propagande. Opozarjale so, da sta Cerkev in država po naši ustavi ločeni, zaradi česar je dejanje nedopusten poseg. Prav nobenega odziva pa ni bilo mogoče zaslediti o sami vsebini tega vsaj navidezno fanatičnega apela – razen spontane posmehljivosti. Napačen korak, kajti ali dejanje ne ustreza sovražnemu govoru? Mar nismo z religiozno gorečnostjo ljudi s političnimi prepričanji stigmatizirali na način, da smo do njih spodbujali odkrit odpor in mržnjo?

V Sloveniji imamo dramatično velike konceptualne težave z določitvijo sovražnega govora. Ena izmed najpomembnejših strank v državi na svoji spletni strani zbira njegove primere in zanje verjame, da so usmerjeni proti njej. Pustimo ob strani sicer povedno dejstvo, da ga prav sama najbolj pogosto proizvaja. Že bežen pogled na seznam nam pojasni razumevanje, po katerem je tak govor že vsak odklonilni diskurz do njenih predstavnikov, ki je morda včasih le kritičen, morda tudi žaljiv. Vendar celo žaljivi diskurz še zdaleč ni nujno sovražni. Ko gre za njegovo točno rabo, govorimo o kaznivem dejanju, ker se nanaša na napeljevanje in spodbujanje sovraštva, diskriminacije ali sovražnosti do posameznika, ki izvira iz predsodkov do te osebe zaradi neke njene značilnosti, na primer njene spolne usmerjenosti ali identitete. V tem pogledu imamo običajno v mislih z ustavo in zakoni točno določen kriterij za posameznike ali manjšine, proti katerim je sovražni govor usmerjen. Merilo spodbujanja ali razpihovanja sovraštva je rasa, barva kože, etnična ali nacionalna pripadnost, spol in spolna pripadnost, vera, duševne in telesne pomanjkljivosti, tudi socialni status, premoženje in izobrazba. Včasih se omenjenim kategorijam pridružuje še ena; nekatere države, npr. Hrvaška, so v svoj kazenski zakonik izrecno dodale tudi politično prepričanje. Če se v splošnem o sovražnem govoru izreka 63. člen naše ustave, ga opredeljuje tudi 297. člen Kazenskega zakonika. Ena izmed njegovih temeljnih značilnosti je predpostavka o enakopravnosti. Sejanje razdora in mržnje implicira, da je kategorija ljudi, do katere se obnašamo sovražno, v naših opisih in besedah obravnavana neenakopravno in diskriminirana. Kako je potem z župnikovim sovražnim govorom? V razpravah, ki so stekle v zadnjih tednih pred volitvami, takšne kvalifikacije nisem nikjer zasledil. Toda zakaj asociiranje levičarjev s prostorom v peklju ne ustreza opisanemu?

Marsikdo bo rekel, da je pekel imaginarna religijska kategorija. Zaradi česar je pošiljanje nekoga v te »kraje« nekaj povsem nenevarnega. V prejšnjem režimu so se verniki počutili preganjane od komunistične oblasti ali ideologije in velikokrat so tudi bili. Toda ali je, in v čem je, kakšna otipljiva razlika med verbalnim prepričanjem komunističnega, da bi morali verniki opustiti svojo vero, ter verbalnim prepričanjem vernika, da je za komunističnega (levičarja) zaslužen odmerjen prostor le v peklju? Mar ni v njem nič manj navzoče spodbujanje sovraštva celo v primeru, ko se obravnavane osebe naslonijo na svoj ateizem, zaradi česar scenografije pekla ne jemljejo za osebno tragedijo ali jim je lahko celo v zabavo? Naslednji in še močnejši argument nasprotnikov teze o sovražnem govoru bi verjetno bil, da se ob tem nihče izmed levičarjev ni res čutil napadenega. Verjamem, da osebna prizadetost naslovnika ni in ne more biti nujen pogoj za obstoj sovražnega govora. Ta se razbira iz intence njenega izjavjalca in zaradi ne-

prizadetosti ni nič manj nesprejemljiv. Bomo dejali, da je mržnja do istospolno usmerjenih kaj manj mržnja, če je ti ne čutijo kot takšne?

V časih psihopolitike paranoje, ki jih živimo v Sloveniji, nas tudi verska demonizacija levičarjev nikakor ne bi smeli presenetiti. Antikomunizem in svojstvena renesansa makartizma, ki ga doživljamo zadnja leta, boja proti fiktivnim komunističnim zarotam torej, je morala naleteti na svoje smiselno nadaljevanje tudi v religiozni geografiji posmrtnega življenja. Če imam prav in je župnik v svojem pozivu, nedvomnem agitacijskem političnem vložku, dejansko uporabil versko obarvani sovražni govor, sledita še dve zoporni ugotovitvi. Namreč, v kakšni državi živimo, če dovolj temeljito ne preganjamo sovražnega govora, s čimer se strinjamo vedno znova? Rekel bi, da v sovraštva polni državi. Vendar to še ni vse. Je lahko še kaj huje? Je. Kaj bi dejali na ugotovitev, da sovražnega govora sploh ne prepoznavamo, kaj šele preganjamo? Da je demokratični deficit v državi še močnejši. In da je prvo pogojeno z drugim.

B. Vežjak